

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.
Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul VIII.

Blaș 31 Decembre 1898.

Numérul 52

Invitare la abonament.

Invităm la abonament nou, spre care scop am alăturat câte o asemnațiune postală, rugându-ne a renoi cât mai grabnic abonamentul, pentru ca să nu se facă întrerumpere cu spedarea foil.

Prețurile rămân cele vechi și sînt indicate în fruntea foil.

Tot o dată rugăm pe P. T. Domni abonenți, cari sînt în restanță cu abonamentul, să binevoescă a grăbi cu achitarea acestuia, pentru ca să putem acoperi spe-sele edării foil.

Administrația.

Statificarea școlilor.

De repetite ori am arătat pericolul, cu care statul însuși amenință existența școlilor românesce prin politica sa de statificare.

Acele școli românesce și confesionale, unde comunele bisericesce nu au putut asigura învățătorilor salariul minimal prescriș de lege și ast fel au fost silite să recurgă la ajutorul statului, sînt de jumătate în mîna statului adecă a guvernului pus în fruntea statului, căci învățătorii lor nu se pot alege și numi fără de aprobarea guvernului, care când îi place îi póte și înlătura.

Școlile ajutate de stat se sporesc în mod înfricoșat, nu numai pentru că poporul sărăcesce și devine tot mai incapabil de a-și susține școlile sale românesce și confesionale, ci și pentru că politica actuală face tot posibilul chiar și în contra legilor esistente, ca să aducă școlile românesce în situațiunea de a nu mai pute esista fără de ajutor de la stat. În cele mai multe comitate se subtrag școlilor confesionale tot ajutorul, care-l aveau mai înainte de la comunele politice. Ast fel d. e. de și legea din 1868 zice, că pămîntul, care prin comasare ori segregare s'a dat școlii comunale, are să-l folosescă școla confesională până atunci, până când se înființază școla comună, totuși pe teritoriul comitatului Albei inferioare pămîntul acela s'a luat din folosința școlilor confesionale și în acele comune, unde încă nu s'au înființat școli comunale.

În chipul acesta școlile noastre confesionale, strimtorate de o parte de sărăcirea poporului, ér de altă parte de subtragerea ajutoarelor ce le aveau până acum de la comunele politice, sînt silite a recurge la ajutorul statului, și a se pune la discrețiunea guvernului, care nu are alta în vedere, de cât idea de stet magiar, care, pe cum este concepută astăzi, însemnă discompunerea noastră și pe terenul bisericesc și pe cel național.

În timpul din urmă înse ies tot mai mult la ivelă nouă apucături blăst-

mate pentru nimicirea școlilor confesionale, respective pentru statificarea lor.

După legea din 1868 statul are drept, să înființeze ori unde-i place școli de stat. Fiind că înse nu are bani, ca să póta înființa atâtea școli, câte o promis ministrul întru amintirea milenului, organele politice cu tot felul de presiuni înduplecă comitetele comunale ca în contra legii să iew asupra comunelor sarcina de a zidi școlile de stat și de a face arunc de câte 5% după darea directă de stat asupra fie căru locuitor din comună pentru acele școli, fără considerare la aceea, că respectivii locuitori contribuiesc deja mai mult de cât 5% după darea directă pentru școlile confesionale. Ajungînd locuitorii sub îndoita sarcină, de a ține și școlă de stat, și școlă confesională, ușor sînt ispitiți de a nu mai contribui nimica pentru școla lor confesională, care în chipul acesta trebuie să înceteze, căci puținii sînt conducătorii comunelor noastre bisericesce — mai virtos de când cu subvențiunea clerului de la stat —, cari să aibă curajul, și în unele casuri priceperea de a recurge pe la o mulțime de foruri spre a scuti pe credincioșii lor de contribuțiunea nelegală în favorul școlii de stat.

La tóte aceste machinațiuni s'a mai adaus și aceea, că preoților li se promite, că în calitate de cateheți la școlile de stat vor căpeta remunerațiune din cassa statului, și trebuie să constatăm cu durere, că se află și preoți de aceea,

Feuilleton.

Ícône negre pe sfund alb.

II.

Vicariatul apostolic din Benin. Spitalul leproșilor din Abeokuta. Fotografarea la Negri. În țările tropice aprópe pretutindena se află grozava hólá, numită lepră; și de aceea găsim acolo aprópe în tóte misiunile catolice institute mai mari, sau mai mici, unde cei mai sêraci ai sêracilor află îngrijire și alinare. În timpul din urmă călugării misiunilor africane din Lyon au ridicat și în apropierea marelui oraș de Negri, Abeokuta, spre nord de la Lagos pe țermurii Benin o ast fel de casă. „Am mângăierea”, așa serie venerabilul părinte Coquard superiorului sêu, „de a Vê anunța, că spitalul nostru pentru leproși este gata și iubiții nostri leproși sînt adăpostiți în el. Sêrbarea sfințirii a fost cu adevêrat mișcătoare. Binecuvîntare, predică, cântare, nimic n'a lipsit.

Leproșii nostri au făcut ochi mari, și au rémas tare mirați, că li-se face atáta onóre, lor, cari alt cum erau dedați să fie alungați pretutindena cu petri. Au ședut nemișcați ca în extaz. Așa ceva n'au vedut ei nici când în viața lor. După sêrbarea bisericescă li-s'a dat un prânz bun; s'a beut vin de curmale și pitu (bere de sorgo; sorgo e o plantă gramineă) și s'a bătut toba. Toți au jucat și au cântat. Bambalakumba Padi Kokar Bambalakumba, adecă: trăsescă părintele Coquard!

„Spitalul nostru e situat pe o colină, și e încunjurat de stânci înalte, cari fac din el o forteretă naturală, dar casa se ridică de asupra ei și se arată întregel părți ostice a orașului. Aerul e curat, prospectul pomos. Acuși crucea implântată pe virful stâncii va domina Abeokuta; ásta va fi lucrul cel mai minunat. Colina e un loc de fetiș, sau farmece, și se numesce oke bohum bohum, adecă muntele echoului.

„Numele se derivă de la echoul, care redă fórté curat cuvintele pronunțate cu voce moderată. Acesta (echoul) e, cum zic Negrii, fetișul (idolul), care răspunde trecătorilor. Toți păgânii din Joruba (numele împêrăției de mai înainte a Negriilor) cred de fapt, că

munții, stâncile, arborii sînt locuiți de spirite. De când înse călugărul a binecuvîntat spitalul leproșilor și curtea, așa se vorbece acum, spiritele ar fi părășit acest loc, și de aceea nici nu mai plóuă în Abeokuta. Nimic mai firesc, căci ne aflăm în anutimpul secetos. E înse adevêrat, că echoul nu mai răspunde. Este óre urmarea stîrpirii pădurii, sau a edificiului celui nou? La tot casul credința deșertă locală sêrbază acum un triumf, și ómeni réutăcioși, jaluși s'au folosit de asta, ca să provóce turburări, ma ce e mai mult, au amenințat chiar și cu derimarea spitalului. Dar acum nu mai avem nici o temere. Nime nu va incomoda pe scumpii nostri leproși în refugiu lor inviolabil.

„După mórtea superiorului misiunii noastre, a părintelui François un timp óre care am neglijat în cât va pe acești băeți leproși. Nu i-am mai putut cere așa des. Era așa de parte. Pe de altă parte vedeam spre supêrarea mea, cum imi dispere speranța, de a le zidi unasil mai aprópe de misiune. Eleemozinele primite până atunci au fost epușate prin durarea orfanotrofului și a spitalului și nici n'au fost de ajuns pentru acelea. Predicatorul protestant s'a folosit de perplexitatea mea. „Paterul nu

ări pentru ast fel de remunerațiuni acritică chiar și existența școlii profesionale și ast fel sapă ei înșiși mormintul comunei bisericesci, în fruntea căreia sînt puși, să o păstorescă și întărească.

Peste toate înse ne umple de îngrijiri machinațiunea cea mai prospătă, de care se face amintire și în raportul nostru despre congregațiunea comitatului Albei inferioare ținută în 29 Decembre a. c. Așa se vede, că pe viitor chiar banii orfanilor noștri administrați la comitat se vor da împrumut guvernului, ca să pôtă înființa cât se pôte mai multe școli de stat menite a înlocui în multe comune școlile noastre confesionale și românesci.

În fața acestui pericol mare apelăm din nou la credința și sentimentele românesci ale clerului și poporului nostru, să facă tot ce este cu putință pentru a salva existența școlilor noastre naționale și confesionale. Noi de repetite ori am indicat căile, pe cari se pot apăra aceste școli. Nu rămânealța de cât să le urmăm cu zel și abnegațiune.

Adunarea extraordinară a congregațiunii comitatului Albei de jos. — În 29 Decembre s'a ținut adunarea extraordinară a comitatului Albei inferioare, la care abia au participat vre o 6—7 români: I. M. Moldovan, Dr Aug. Bunea, Dr Vas. Hossu, Dr V. Szmigelski și Dr Isidor Marcu din Blaș, Florescu din Ighiș și Orășan din S. Iacob, de și era vorba, ca comitatul să lea un împrumut de preste 100,000 fl. v. a., cu care ministrul de culte și instrucțiunea publică să pôtă zidi mai multe școli de stat. Într'adevăr comisiunea permanentă a și făcut propunerea, ca vicecomitele să între în prtractări cu ministrul cu privire la garan-

țiile, cari le dă acesta pentru replătirea banilor, ce i-s'ar da împrumut și la plățirea cametelor după capital, și să închie și contract. Față cu această propunere dl Dr A. Bunea provocându-se la motivele, cari le-a dezvoltat pe larg în congregațiunea din primăvara anului 1897, declară, că nu se învoesce la contragerea împrumutului pentru înființarea școlilor de stat. Școlile de stat au, să se înființeze și susțină după legea din 1868 esclusiv din banii statului, și nu din ai comitatului ori ai comunelor politice. Combate tendința aceea, că comunele și comitatul subtrag ori ce ajutor școlilor confesionale și dau tot ajutorul lor școlilor de stat, asupra căror statul singur dispune, fără nici o ingerință a factorilor, cari conlucră la înființarea acelor școli.

Tot în contra contragerii împrumutului se declară și dl preposit I. M. Moldovan, care într'o vorbire mai lungă arată, că ar trebui să se ajute școlile confesionale în dezvoltarea lor liberă, căci în acelea se pune pond pe educațiunea religioasă și morală, fără de care nu putem avé cetățeni gata a-și jertfi viața pentru patrie. Din contră în școlile de stat nu se dă importanță educațiunii religioase și morale, și ast fel în proporțiunea, în care se va spori numărul cetățenilor fără de confesiune și a acelor, cari profesază principiul contrare existenței comitatului și a statului.

Se înțelege de sine, că aceste vorbiri au răsunat în pustiu, căci până și parochul romano-catolic din Aiud încă a votat pentru contragerea împrumutului de lipsă la înființarea școlilor de stat, cari n'au nici un caracter religios. Alt cum cestiunea împrumutului acestuia va mai veni o dată pe tapet, când adecă se va presenta spre aprobare contractul relativ la împrumutul amintit. Atunci va fi și votare nominală. De aceea sperăm, că membrii români ai congregațiunii macar atunci nu vor străluci prin absența lor.

Pace? — Nu preste mult se vor aduna la sfat reprezentanții puterilor în Petersburg spre a hotări măsurii, cari să asigureze pacea. Într'aceea înse acele și puteri își întăresc armatele. „Magyar Állam“, care pe lângă totă orbia sa șovinistă une oria totuși are câte un moment lucid, în 22 a. c. a publicat sub inscripția „State în descompunere“ un articol foarte interesant, care ilustrază de minune prospectele păcii. Îl reproducem aci:

„Prim-ministrul Angliei lordul Salisbury în 9 Novembre a. c. a rostit o cuvîntare foarte memorabilă, în care între altele a făcut amintire și despre națiunile acelea, cari se confundă, mor, și despre moștenirea acestora. Anglia adecă în vremea din urmă a făcut pregătiri de război așa de uimitore și în privința acesta a corăspuns așa de mult opiniunii publice engleze, cât mulți nici nu mai puteau recunósce pe Anglezii, cari până acuma urmaseră așa de orbi și de necondiționat politica sacului de lână.

„Dară de și primejdia războiului din partea Angliei nu e așa de amenințatoriă, totuși e caracteristic lucrul acela, că și Anglia, carea cuceresce pe cale pacinică, încă ține cont de eventualitățile războiului, când își propune, să-și asigureze coloniile sale, cari îmbrățișeză lumea întregă; și pe când ministrul liberal lordul Roseberry a făcut atenți pe compatrioții săi deja acum sînt doi ani, că să stea la pîndă, ca — dacă numai va fi cu putință, să incorporeze în pace coloniile cele colosale, cari întrec de 22 ori teritoriul regatului întreit, și că eventual le va căuta, să pună mîna și pe mînunchiul sabiei, — pe atunci Salisbury grăind despre statele, cari se descompun, și despre națiunile, cari mor, a atras luarea a minte la aceea, că Anglia să stea gata, pe când se vor desface statele acelea, cari sînt în descompunere. Nu suferă adecă îndoelă, că mai multe state vechi ajung așa zicînd în descompunere, licuidază, se pogor de pe piedestalul cuprins

are mijloce“, zise el către leproși: „veniți la noi, noi sîntem bogăți; faceți-vă protestanți, și veți căpăta atîta și atîta pe săptămână.“ Cam pe timpul acesta a venit părintele Pied, administratorul din Benin la Abeokuta. Eă i-am spus lipsele mele cu deamănuntul. „Ce“, zise el: „D-Ta nu mai ai încredere în prevedința divină? Unul misionar nici când nu-i este iertat, să-și pîrdă curajul pentru lipsă de bani. Numai înainte cu bărbăție“. Am cercetat deci pe leproși și le-am promis o casă. Când Msgr. Pellet, vicariul apostolic s'a reîntors din Franța i-s'a pus la inimă cauza leproșilor, și câte va luni mai târziu m'a îndrumat, să încep zidirea spitalului.

„Acela e acum asigurat, și în măsura, în care incurg eleemozinele, vom mai primi și alți leproși, căci mai sînt unii, cari de frică ori de rușine stau ascunși. Când vor fi mai mulți, le vom zidi căsuțe mici, în cari va fi loc pentru câte două persoane. Fie care căsuță va costa 2—300 franci. Ast fel acuși vom avé pe colină un sătuleț. De o cam dată o parte a spitalului le servește de capelă. La pôlele colinei e situată moșia, ce o cultivă bolnavii mai în putere. Cu puțin bani s'ar puté mări. Pămîntul e bun, dar cauza, pentru care nu ni-l mai cedeză ușor, e gróza de lepră și de leproși.

„O damă tinără, Luisa Rodriguez, merge tot a doua zi acolo, ca să propoveduească leproșilor creștinismul. Și eă merg din când în când, să-i mîngăi, să le duc medicină, să-i încurajez, și să-i admoniez de cum va nu s'au purtat tocmai corect.

„Luisa Rodriguez s'a născut în Waida, portul principal din Dahome, și educațiunea și-a primit-o de la călugărițele din Porto-Novo (oraș de port francez pe malul sclavilor). În etate de circa 16—17 ani s'a dus dînsa la fratele ei în Lagos, un oraș foarte corupt și primejdios pentru tinerime. Dar acolo ca și în Porto-Novo. Luisa a fost un model de fată creștină. În dată ce a auzit că eă caut femeii, cari să ajute la servițiul și crescerea orfanilor și a bolnavilor, numai de cât s'a oferit, să se dedice fără de nici o plată servițiului samaritan între bieții Negri. Vorbesce și scrie mai multe limbi. Cu firea ei modestă, ascultătoare și amabilă pe toți îi atrage la sine. O mamă n'ar puté, să se îngrijescă mai bine de copiii orfan. Dînsa e îngerul mîngăitor și apărătoarea leproșilor; dacă îi cert vre o dată, dînsa păsesece la mijloc și se rogă, să-i iert; dacă nu mai ai haine, sau se plîng de durerile, ce sufer, sau de fóme, Luisa în dată vine la mine ca să mă usureze și de cel din urmă sou $\frac{1}{20}$ franc = cam $2\frac{1}{2}$ cr.) pentru protejații săi. Eă rog pe toți aceia, cari vor ceti aceste rînduri, să zică o mică rugăciune pentru acest suflet nobil.“

Părintele Coquard alătură lângă scrisoarea sa și o epistolă a Luisei, în care ni-se istorisese o scenă ciudată din spitalul leproșilor.

„Treii zile după sfințirea spitalului,“ așa scrie dînsa, „părintele Coquard a adus aici un fotograf. S'a dispus, ca leproșii să se așede în grupă; părintele Coquard s'a postat de o parte a grupei și mie mi-a

asemnat cea alaltă parte. Dar când au pregătit aparatul, bieții ómeni au început a tremura credînd, că acum s'a isprăvit cu ei. Ijalode a comunicat bărbatului său Balugu temerile sale privitoare la asta. El: „Ași, nu, părintele dóră nu pôte avé de gînd, să ne trimită în cea alaltă lume, după ce ne-a făcut o casă atît de frumósă și după ce numai ieri ne-a ospetat așa de bine. Noi nu am făcut nici un rău, și de trebă ar mai fi apoi casa aceea?“ — Ea: „Dar nu l'ai auzit zicînd, că el vre, să ne lea chipul nostru și vre, să ni-l trimită în țara Albilor, ca să le arete cum prospiciam noi și că ce e lepra? Și în adins a adans, ca să ne arătăm binișor mînil și piciorle. Nu este asta ceva grozav, să ne trimită chipul ómenilor celor albi, acolo de parte, ca să ne vadă bóla! Dóme Dumnezeu, dar óre chipul ómenilor se lea cu un tun?“ — El: „Dar tac tu. Părintele e om bun, nu l-ar lăsa inima să ne facă ceva rău. Și apoi, dacă părintele ar vré, să ne omóre, nu s'ar pune și el între noi.“ — Ea: „O, ce mai cerbicos ești tu! Dar n'ai vedut, cum s'a pus el de o parte, și pe domnișóra a aședat-o de cea alaltă parte? Ómenii albi sînt violenți; pușcătura merge numai prin mijloc și ne va omóri pe noi amîndoi, fără ca să-i atingă pe ei.“ Într'aceea au cercat a se aședa în deosebite pozițiuni. „El află“, murmurău bérânii între sine, „că noi nu stăm încă bine; asta o face a bună samă pentru aceea, ca să nu-i scăpăm cum va“. Dar hotărîtor pentru Ijalode și bărbatul ei a fost, când li-s'a spus că vrem, să-i fotografăm

până acuma, și alte state sînt nevoite, să le cuprindă locul.

„Așa licidéză în zilele acestea Spania cea odinioară așa de mare și de superbă și e nevoită, să cedeze altor națiuni mai vitale de cât ea sfera sa de putere cuprinsă până acuma; dacă Uniunea va pute. să mistuască insulele Filipine, dacă va sci, să facă în chip definitiv neatîrnătoare Cuba și insulele vecinașe, atunci Spania nu va mai fi capabilă, să mai țină nici țermurii și porturile africane din jurul Marocului, și asupra moștenirii acesteia ușor se pot încăiera acugi Anglezii și Francezii. Statele se descompun, înse cine va lua asupra-și moștenirea?

„Și ce va fi cu Una Italia, cu acea formațiune bolnăvicioasă de stat, care are, să-și mulțămescă existența nu învingerilor militare? Conștiința de putere nici o dată nu a pătruns acest complex de stat. Ce va fi, când o vor cuprinde municipalismul, regionalismul, malară și pelagra și debilitarea finală? Cine va păși la timpul său în poziția ei de pe Marea mediterană, și ce se va întîmpla cu Tripolis?

„Și fiind că e vorbă de state, cari sînt în descompunere, nici în butul învingerii dobîndite asupra Grecilor nu putem, să ne uităm de Turcia, pe trupul căreia zarafii și chirurgii europeni și de altmintea aș se-vârșit deja în mai multe rînduri amputării?! Ba și călătoria împăratului german în Pământul cel sfînt încă o aș adus în combinație cu o ast fel de întreprindere, ca și cum Germania ar avé de gând, să închirieze un port bună oră la țermurii Siriei, în ce chip făcuse acum sînt doi ani în Chiao-Ceau!

numai pe ei singuri. Până când fotograful își îndrepta aparatul spre ei, părintele s'a dus să implante crucea pe zidul capelei. „Acum“, zise Ijalode, „s'a gătat cu noi. Uită-te, el vre, să scape. El nu pôte privi la noi, cum murim. Ar fi prea dureros pentru el. El l-a trimis pe toți cei alalți, și noi sîntem singuri, spre cari e îndreptată mașina. Adio, scumpe bărbate!“ — „Curaj, draga mea“, o mângăia Balugu. „Acum cred și eu, că tu ai drept. Cu noi vre, să începă, fiind că noi sîntem căpeteniile; dar eu totuși sînt indetulit, căci părintele ne-a spus nouă, că noi vom merge la Isus, și tu vei rămâne tot la mine.“ După ce se duse fotograful, s'a u mirat amîndoi, că mai erau încă în viață. Câte va zile mai târziu le-am arătat fotografiile. Fie care a vrut acum să-și vadă posa proprie, și întrebările nu se mai sfârșiau. „Dar cum a ajuns chipul nostru prin ochiul mașinei în lăuntru și apoi a fară pe hârtie?“ — „Nu a ajuns pe hârtie, ci pe sticlă.“ — „Pe sticlă? Dar aici e pe hârtie.“ — De pe sticlă a ajuns pe hârtie.“ — Așa dară de la noi în lădiță, din lădiță în sticlă, de pe sticlă pe hârtie — și de pe hârtie unde se vor mai duce ore chipurile noastre?“ — „În țara Albilor“, răspuse Ijalode în ton batjocoritor. — „E de mirat“, continuă ea, „la câte tôte nu se mai pricep Albi. Privese numai cât de tare ne séménă chipurile aceștea, nimica alta nu le lipsește de cât numai graiul. Asta sînt eu, și ăla ești tu. Și ore ce-I asta? Uită te, asta-I Assatu. Uite cum își plécă ochii. Oh, și el l-a fost frică... Uite, uite, chiar și caprele aș intrat cu noi în mașină. Se pare, ca și când s'ar mira, dar nu li e frică.“ — „Dar tac! Ijalode, ție ț-a fost mai frică de cât la toți cei alalți la olaltă.“

„Armenia, Asia mică nu o perde din ochi Rusia!

„De statele acelea înse. a căror descompunere e mai primejdiosă, se ține a bună samă China, spre împărțirea căreia se pregătesc deja puterile mari, în vreme ce în lăuntru ei revoluția e aprópe statornică. Iaponia, America de Nord, Rusia, Anglia, Germania și Franța așteptă cu nerăbdare primirea moștenirii, și nu e eschis nici aceea, că pentru ea se vor încăiera în chip fundamental!

„Nu în zădar aș bătut la hotarële chineze Francezii, Anglezii, Rușii, Iaponii și în timpul din urmă Germanii; China se descompune, — se cecă moștenitori.

„Între statele acelea, cari se descompun, putem, să cercăm chiar și Franța, mai ales dacă luăm a minte la scandalurile acelea colosale, a căror scenă a fost Franța în timpul din urmă.

„Republica acésta nefericită nu a perdat numai înțurînța sa asupra celor alalte puteri europene, ci în a fară e ologită în tot chipul; țara asta nenorocită aduce cu o mocirlă mare și capabilitate de acțiune are cel mult față cu ómeni sêlbatici. Firesce că nu e eschis, că în Franța pôte, să se întimple și o întórcere salutară.

„E de însemnat, că gazetarii Rusiei nihiliste încă grăesc cu o anumită tendență despre state din Europa, cari se descompun, între cari înșiră și monarhia noastră. E trist, că atât în Austria, cât și în timpul cel mai nou și la noi a bună samă s'a u întimplat lucruri de acelea, cu privire la cari privitorii din străinătate pôte, să zică: că e capét cu o țară, în care pot, să se întimple lucruri ca aceștea. În Austria vestesc pe față și alternatim acum Germanii acum Slavii, că Austria trebuie să se descompună, ba partidul german al lui Schönerer deja abia pôte, să aștepte ziua, în care Austria se contopesc în marea Germanie; eră Slavii de multe ori aș fraternizat pe față bună oră cu Rușii, și ómeni Trentinului de loc nu fac taină din planurile sale eventual de secesiune. Dóră în Austria se găsesc chiar și bărbăți catolici de aceia, cari urgitéză împărțirea nouă a monarchiei după limbi și vițe, — numai ca în sfârșit să fie pace! Dacă nu ar veghia Provedința asupra Austriei, întru adevér ne-ar căuta, să desperăm de viitorii ei!

„Lucrul cel mai dureros e înse acela, că până și scumpa noastră patrie economisarea liberală cea de 30 de ani a dus-o la prăpastia falimentului, a descompunerii; cu ce a bannit ea alte partide opoziționale de omenie, — aceea a făcut-o mai ales ea însă-și, că a înstrăinat cât se pôte de tare naționalitățile de idea statului magiar; și lucrarea acésta a pustiirii va, să o încoroneze în zilele acesteia încă și cu o ne mai pomenită lovitură de stat! Da, sînt state în descompunere, dară Ungaria cea creștină va supraviețui chiar și cele mai îndrăznețe atentate liberale!“

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Congresul pentru alegerea noului mitropolit gr. or. român s'a întrunit Joi în Sibiū. După discursul de deschidere

a episcopului Mețan, la care a răspuns d. Alexandru Mocsonyi, s'a cetit conspectul deputaților verificați constatându-se, că cei din archidieceșă toți aș fost de față, eră din diecese aș lipsit 8 deputați. Apoi a urmat constituirea definitivă a biroului, constituindu-se notariu general d. Mateiu Voileanu. Congresul dă espresiune condolenței pentru mórtea mitropolitului Miron și a împărătesei-regine Elisaveta, eternizându-și-se memoria în analele congresului.

Roma.

Din incidentul serbării Născerii Domnului Sfinția Sa Papa Leo XIII în 23 a c. a primit felicitări din partea colegiului cardinalițiu și a mai multor episcopi și prelați din Roma. La vorbirea omagială ținută de cardinalul Parochi răspundend Sfinția Sa a amintit despre unele catastrofe din 1898, cari justifică alianța Europei civilizate spre a pune frîu poftelor sêlbatică de a nimici. Cu tôte acesteia succesul intenționat nu se va obține înainte de a reinvia temerea de Dumnezeu în conștiința popórelor și în instituțiunile statelor ca supremul principiu al moralității. Anul ce vine încă din mai multe puncte de vedere nu se arată a fi fericit mai ales în ceea ce privește libertatea bisericii în Italia. Acum nu se mulțamesc, că pe Pontifice l-a u adus în o atare situațiune, care e în contrazicere cu demnitatea și drepturile pontificatului, ci acum se persecută și pressa, care cu francheță apără religiunea și moralitatea. Clerul e amenințat cu nouă măsuri rigoroșe, de și e departe de ori ce planuri revoluționare, și i-se impută ca delict obediența față cu S. Scaun, a cărui drepturi le apără clerul conform convingerii sale. Clerul înse consciu de datorința sa și la amenințări ca și la lingușiri va rămâne nealterat, ceea ce va afla resunet și în acele cercuri ale laicilor, în cari iubirea cătră pontificat e adânc înrădăcinată. Conlucrarea clerului și a laicimii va asecura prosperarea nouei generațiuni.

Guvernul francez a revocat pe ambasadorul din Vatican, denumind în locul lui pe Nisard, care trece de un politician cu principii radicale.

Rusia.

O telegramă semioficiósă din S. Petersburg anunță, că ministrul de esterne contele Muraviev, când s'a reintors din ultima sa călătorie făcută la Paris, a adus cu sine de la cardinalul arhiepiscop de Paris Richard un plan, pe care l-a prezentat țarului. În acest plan e vorba despre înființarea unei nunțiaturi apostolice la Petersburg, cu cari să se reguleze tôte afacerile bisericii catolice în Rusia și cestiunea polonă să se pună pe un teren nou. Țarul a aflat planul de realizabil, după ce de pe timpul lui Paul I nu a mai fost nunțiu în Rusia. Invoirea țarului se aduce în legătură cu planul lui referitor la desarmare.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința dietală din 23 a c. ministrul Lukács László a așternut raportul comisiei pentru cuotă, prezentând proiectul de lege de a se prolunga unele dispozițiuni ale art. de lege I și XV din 1898.

Tot în acea ședință presidentul clubului național Horánszky Nándor a depins în colorii negre sistemul domnirii personale inaugurat de Tisza Kálmán, arătând cât de periculos e pentru țară acest sistem. Tot o dată prezentă Horánszky pe br. Bánffy ca pe unul, care în afaceri politice nu și-a împlinit promisiunea dată. Acest discurs atacător pentru br. Bánffy a dat ansă mai multor provocări la duel. Din 24—27 dieta nu a ținut ședințe.

Serbările Nascerii le-au petrecut lumea politică din capitala țării în sgomotul provocărilor la duel, care e oprit și prin legile țării.

Martii s-au reînceput ședințele parlamentare tot sub presiunea bătărilor Madarász, opoziția a întins vorba destul, de la scene furtunoase s'a reținut, ca să nu dea guvernului pretext de a amâna din nou ședințele parlamentare. Bolgár Ferencz întreabă pe ministrul president, că pe baza căror merite a fost numit ministru contele Széchenyi Manó, după ce el nu cunoștea raporturile din Ungaria. Bánffy răspunde, că noul ministru e de o calificățiune înaltă și vorbește perfect ungurește, pe lângă aceea e membru în casa magnaților. Demkó Pál apără guvernul, apoi Sima Ferencz în un lung discurs obstructionist se ocupă cu perfidul sistem politic a lui Tisza și Bánffy, apoi zice: „Dacă guvernul nu ține nici o lege, o spun pe Dumnezeuul meu, că nice eu nu voi ține nici o lege“.

Mercurii s'a continuat tot fără rezultat dezbaterile alegerii de president.

Opoziționalii au convocat mai multe adunări populare în diversele părți ale țării spre a condamna politica guvernului. Așa s'a ținut atare adunări în Zombor și Szabadka, unde a vorbit Apponyi Albert, în Agria, Székes-fehervár, Kassa, Timișoara, Békes-Gyula și airea.

Ședința de Joi a fost éráși sgomotósă. Contele Apponyi aduce înainte, că spre a mijloci o pacificare între partide pe timpul serbărilor milenare s'a înțeles cu br. Bánffy, să garanteze libertatea și puritatea alegerilor dietale prin ridicarea la valoare de lege a proiectului despre judicatura curiei în afaceri electorale; br. Bánffy înse nu s'a ținut de înțelegerea făcută. Tot așa s'a întâmplat și în cesțiunea primei votări a provisorului cu Austria. Bánffy în răspunsul său (între dese întreruperi ale opoziției) zice, că guvernul s'a ținut de cuvânt trecând prin dietă numitul proiect de lege, dară el a cădut în casa magnaților din cauza §-lui 169, prin care se prevedea înfrânarea agitațiunii preoților. În cauza prolongării convențiunii comerciale cu Austria încă a fost guvernul consecvent. Apoi Sándor József apără pe Bánffy, pe când Rakovszky îl atacă fără cruțare numindu-l mincinos.

Unele orașe din Ungaria au luat hotărîrea, că dacă până în 1 Ian. 1899 nu va fi votat bugetul provisor, ele sisteză încassarea dărilor. Această hotărîre a adus-o mai întâiu orașul Battonya.

Austria.

În 27 s'a deschis cele mai multe diete provinciale. Acum opiniunea publică nu e atintită asupra capitalei, ci asupra acestor diete. După cum se anunță din Praga reprezentanții germani din Bohemia nu voesc, să participe la desbaterile dietale.

Germania.

Espulsările străinilor nu au provocat resens numai în Austria, ci și în Danemarca și Rusia. Austria s'a mulțămît dând espresiune indignațiunii prin graiul ministrului president în parlament, pe când cele alalte două puteri recurg la retorsiuni. Marii neguțători danezi au început, să intrerumpă ori ce legături cu comercianții și fabricanții din Germania, prin încercările acestor se provocă mari crize. Rusia a început, să dea ordin de espulsare pentru mil de cetățeni germani, cari nu numai căpătau de lucru în Rusia, ci făceau și averi considerabile.

Franta.

Sesiunea parlamentară s'a închis în 24 a c. și se va redeschide în 10 Ianuarie 1899. Politica colonială a guvernelor franceze o critizează aspru Clemenceau. El zice, că Franța aduce jertfe de sânge și de miliarde, ca să ocupe teritore în Asia și Africa, apoi în loc de a colonisa cu Francezii, dă în ele adăpostire la coloniști de origine engleză, germană, italiană și holandesă, cari au în mână comerțul și alți rami de vinit, pe cari îi exploatează în favorul națiunii lor.

Amovarea primarului Regis din Algir pentru sentimentele sale antisemitice, în loc de a suprima, dă avânt antisemitismului.

Italia.

Conferența anarchistică s'a închis în 22 a c. Pe cum i-se scrie ziarului „Pol. Corr.“ conferința a hotărît înființarea unui birou polițial internațional, care să concentreze comunicatele și raportele referitoare la anarchism din diversele state. Pe lângă aceea o conferință a convenit și asupra măsurilor de luat în contra producerii și folosirii materiilor explosive și a pressei anarchice, lăsându-se înse în voea singuraticilor puteri ca să aplice acele măsuri, după cum corăspunde mai bine raporturilor și legilor esistente în fie care stat.

Este curios, că Franța și Elveția nu s'a învoit la urmărirea anarhiștilor ca indiviți. Anarhiștii mai multe ziare au în Italia, a nume 37, în Franța 14,

Anglia 10, Germania 6, Elveția 9, Austria 3, Rusia 4, Ungaria 2, România 2.

Nr. 44—1898.

Mulțămîtă și raport.

Pentru biblioteca despărțemintului Mediaș al „Reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidieceza gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș“ înalta Academie Română din București în urma unei petiții a donat următoarele cărți de mare valoare, a nume: „Dicționarul Limbii Române“ de A. T. Laurian și J. C. Massimu, volumul I și II; „Glosariul“ de A. T. Laurian și J. C. Massimu; „Etimologicum Magnum Romaniae sau Dicționarul Limbii Istorice și Poporane a Românilor“ de B. Petriceic-Hașdeu, tomul I, II, III și IV; „Vechile Cronice Moldovenesci până la Țrechiă“ de Ioan Bogdan; „Nunta la Români“ de S. Fl. Marian; „Înmormintarea la Români“ de S. Fl. Marian; „Tradiții Poporane Române“ de S. Fl. Marian; „Vrăgi, Farmece și Defaceri“ de S. Fl. Marian; „Cimiliturile Românilor“ de Artur Gorovei; „Basmele Române“ de Lazăr Șăinean; „Cercetări Literare-Istorice“ de Vasile Mangra în 9 esempl.; „1848 în România“ în 9 esemplare; „La Morminte de Eroii“ de Dimitrie A. Sturdza în 15 esemplare; „O Pagină de Istorie Contemporană“ de D. A. Sturdza în 5 esemplare; „Programul Partidului Național-Liberal din 1892 și Discursurile Președintelui Consiliului de Miniștri“ de D. A. Sturdza în 10 esemplare; „Trei zeci de ani de domnie ai Regelui Carol I.“ vol. I și II; „Operele Principelui Demetriu Cantemir“ tom. II, V, VI și VII; „Istoria Imperiului Ottoman“ de Demetriu Cantemir trad. de Dr. Ios. Hodoș Partea I și II; „Opurile lui Caiu Cornelii Tacit“ trad. de Gavril J. Muntean; „M. Tulii Cicerone Filipicele sau Discursurile contra lui M. Antoniu“ trad. de D. Aug. Laurian; „Comentariile lui Caiu Iuliu Cesare trad. de D. Caian; „Istoria Romană de Tit Liviu“ trad. de Nicolae Barb tom. I; „Dione Cassiu Istoria Romană“ trad. de Angel Demetrescu; „Istoriile lui Erodot“ de Dimitrie Ioan Ghica M. A. vol. I; „Igiena Țeranelui Român“ de Dr. Gheorghe Crănicean; „Igiena Țeranelui“ de Dr. N. Manolescu; „Desrobirea Țiganilor etc.“ de M. Kogălniceanu în 15 esemplare; „Cuvînt de primire“ de A. Naum; „Mihail Kogălniceanu, Discurs de recepțiune“ de A. D. Xenopol; „Episcopul Melchisedec, Discurs de recepțiune“ de Ioan Kalinder; „Vasile Alecsandri, Discurs de recepțiune“ de Dumitru C. Ollanescu; „Despre Transmiterea Proprietăților Immunitate, Discurs de recepțiune“ de Dr. Victor Babeș; „Institutul Ioan Ottetelesan, Acte.“ „Fundatiunea Vasile Adamachi, Acte.“ „Academia Română, Serbarea aniversară de la 1 (13) Aprilie 1891 (1866—1891)“ în 5 esempl.; „Analele Academiei Române, Seria II, Partea administrativă și desbaterile de pe anii 1892—1898“ tomurile XV—XX; „Analele Academiei Române, Seria II Memoriile secțiunii literare de pe anii 1892—93 și 1895—1896“ tom. XV, XVIII; „Analele Academiei Române, Memoriile secțiunii științifice, Seria II de pe anii 1894—1895 și 1895—1896, tom. XVI, XVIII“ și „Analele Academiei Române, Memoriile secțiunii Istorice, Seria II de pe anii 1892—1897“ tom. XV și XVI.

Pentru care faptă a sa maritimă și pe această cale îi aducem cea mai căldurosă mulțămîtă.

Agârbiciu în 15 Decembre 1898.

Ilie Câmpian
președinte.

George Forina
notariu.

Mulțămită publică.

Din incidentul aranjării unei sortiri de obiecte în favorul Reuniunii femeilor române greco-catolice din Blaș, au binevoit a contribui:

Dnele: *Carolina Pop Morlaca* 5 fl., *Cornelia Dr. E. Pop București* 10 fl., *Ioan V. Rus* protop. Sibiu 5 fl., *Dr. Aug. Bunea* canonic Blaș 1 fl., *Dr. Zosim Chirtop* adv. Câmpeni 2 fl.

Prin colecta dnei v. d. *Alexandru Roman n. Balomir* Sas Sebeș, dsa ținătoare de bilete din argint de china, o tavă pict. ars., *Virginia I. Drăgan* ținătoare de pome din argint de china, *Rafla Onișu* decor pentru salon, *Ana David* ștergar, dșorele: *Virgilia Tipeșu* ștergătoare de pene, *Tinica Păcurar* iconă de părete pict., *Alma Păcurar* perinută de divan, *Maria David* ștergar.

Prin colecta dșorei *Veturia Bontescu Hațeg*, dsa dantele pentru perini și ținătoare de mănăși, *Dora Raț* ținătoare de epistole și coperitoare de buffet, *Constanța Peorits* taviță sub lampă, *Eugenia Muntean m. Doboș* ținătoare de batiste, *Maria Eliu* 4 servete, *Victoria Popovits* pantofi de casă, *Amalia Oltean* garnitură (3) pentru sălată, *Emilia Roman* coperitoare de pome, *Eliza Bêrsan* millien.

Prin colecta dlui *Vasiliu L. Pop* adm. protopop. Meseș s. Georgiu, *Veronica Pop* protopopășă ștergar, *Veronica Dobrian* ștergar, *N. Zăhu Nireș* 2 ștergare, *Anica Țiopolu* pânză, dșora *Silvia Marincaș* ștergar.

Prin colecta dnei *Silvia Precup* și *Ioan Gotta Bicz*, *Ana Baban* ștergar, *Saveta Mărza* 2 servete, *Raveca Tesloan* brobodă, *Angelina Tesloan* brobodă, *Veronica Pop Alexa* ștergar, *Maria Țifrea* brobodă, *Ioana Pavel* pânză, *Ioana Țepeș* brobodă, *Elena Țepeș Ursu* brobodă, *Ioan Pop* servet, *Ana Pop Alexa* ștergar, *Chira Dandu* ștergar, *Ioana Voideș Cantor* 2 servete, *Flôrea Voideș Ordace* 2 servete, *Ioana Dandu* ștergar, *Flôrea Căndea* ștergar, *Elisabeta Tesloan* față de masă, *Maria Gotta* ștergar, *Laura Urzicean* decor de masă, *Ana Țepeș Pop* ștergar, *Ana Voideș Cantor* ștergar, *Silvia Precup* decor de masă brodat.

(Va urma.)

Obiectele colectate pentru sortire, din ziua a doua de Crăciun 7 Ianuar st. n. și până la anul nou, vor fi espuse în internatul de fețițe din loc. Atragem atențiunea onoratului public asupra acestei espozitiuni, care va cuprinde cele mai felurite și frumoase lucruri de mână.

Aurella n. Solomon Dr **Ambrosiu Cheșan**
presidentă. secretar.

Mulțămită publică.

În favorul sfintei Mănăstiri de la Prislop pe lângă cele publicate în „Unirea“ Nr. 38 și mai înainte au mai incurs următoarele oferte benevoale:

(Fine.)

Pe lista Nro 260 prin dl *Petru P. Bariș* redactor la „Revista Orăștiei“ în Orăștie de la *Petru P. Bariș* 1 fl., *Nicolaș Rozul* 10 cr., *Ioan Budoiu* 10 cr., *Grof Mihaiu* 20 cr., *Ioan Armean* 20 cr., *Ioșif Budoiu* 20 cr., *George Gelmarean* 20 cr., *Paraschiva Drăgici* 20 cr., *George Drăgici* 15 cr., *Nicolaș Curea* 20 cr., *Toma Budoiu* 20 cr., *Maria Bocoș* 10 cr., *Tihamér Dr Madincea* 10 fl., *Pop Oberleutenant* 5 fl., *Demian* 50 cr., *J. Muntean* 50 cr., *C. Budoiu* 10 cr. și *George Suciș* 10 cr. . . . . fl. 19-05

Pe lista Nro 534 prin dl *Ioane Bora* paroch în Coroesei de la dsa 1 fl., *Ioan și Mateiu Mati* 60 cr., *Ștefan și Simeon Lascu* 50 cr., *Janeș Mati* 50 cr. Dan și *Ignat*

Mati 55 cr., *Florea și Janeș Preda* 50 cr., *Ioan Legia* 30 cr., *Alexiu Bora* 60 cr., *Danciș Bora* 1 fl., *Tanasie și Trăilă Sălășan* 40 cr., *Trăilă Eva Bora* 40 cr., *Ioan Ștefan Bora* 60 cr., *Constantin Bora* 50 cr., *Barbuș Bora* 30 cr., *Albescu Albesc* 20 cr., *Janeș Salomia Dănesc* 30 cr., *Lascu Andrița Muntean* 40 cr., *Florea Albescu* 30 cr., *Manasie Oneasă Iun.* 50 cr., *Lascu Ioanes* 30 cr., *Lascu Petru* 40 cr., *Bora Maria* 20 cr., *Coman Adam* 20 cr. . . . . fl. 10-55

Pe lista Nro 258 prin dl *Ioan Valdean* paroch în Romos de la dsa 1 fl., *Avram Jidav* învățător 20 cr., *Nicolae Valdean* cas-sar 20 cr., *Vasile Valdean* cantor 20 cr., *George Vasiliu* 15 cr., *Ioan Drăgan I.* Vasile 10 cr., *Ioan Drăgan I. Anca* 10 cr., *Ioan Căstăian Nila* 20 cr., *Aurel Pop Ordean* 1 fl., *Ana Pop Ordean* 50 cr., *Adam Drăgan* învățător pensionat 50 cr., *George Bogdănesc* 50 cr. și *Ilie Ștef* 50 cr. . . . . fl. 5-15

Pe lista Nro 187 și 188 (colectantă *Dómna Victoria Maria Blășan* născ. de *Andráșy* protopopășă gr. cat. în Sécărêmb) de la *Dómna* colectantă 3 fl., dl *Augustin Blășan* protopopul *Babolnei* 2 fl., apoi de la următorii domni din Sécărêmb *Sabin Piso* protopop gr. or. 1 fl., *Pompiliu Piso* 1 fl., *Sabina Oprea* 50 cr., *Ioan Straja* 1 fl., *Nyiri Rudolf* 50 cr., *Fleck Ferencz* 20 cr., v. d. *Segesváry Józsefné* 1 fl. 50 cr., *Armeanka János* 50 cr., *Enderst Josef* 50 cr., *Wach Ignátz* 20 cr., *Florentina Deac* 1 fl., *Maria Kolosi* 50 cr., *Petru Vințan* 30 cr., *Simion Vințan* 20 cr., *Enderst Ferencz* 50 cr., *Schlett Hermina* 30 cr., *Schlett Farkas* 20 cr., *Topor Flôrea* 50 cr., *Czeller János* 40 cr., *Lina Todoran* 20 cr., *Hubanek József* 50 cr., *Pinta Manó* 20 cr., *Michnak József* 20 cr., *Agh István* 40 cr., *Miklós Ignátz* 50 cr., *Miklós Mathild* 20 cr., *Ioșif Iancu* 50 cr., *Segesváry József* 50 cr., *Daniel Kolosi* 50 cr., *Petru Popenar* 20 cr., *Oprea Tôder* 30 cr., *Florea Popenar* 20 cr., *Raveca Petrean* 20 cr., *Ilie Șerban* 50 cr., *Eva Șerban* 20 cr., *Ioșif Vărmăgian* 50 cr., *Higner Miklós* 20 cr., *Ioan Ormindean* 1 fl., *Segesvári Péter* 40 cr., *Floria Alexandru* 20 cr., *Stanciș Jonuș* 25 cr., *Tátter Ignátz* 40 cr., *Kulik David* 50 cr., *Ilniczki Dumitru* 50 cr., *Ilniczki Rozalia* 50 cr., *Gavriil Naprudean* 50 cr., *Dumitru Câmpian* cantor 1 fl., *Jonuș Todoran Crisnic* 1 fl. și *Pătruș Biriș* 65 cr. . . . . fl. 30—

Pe lista Nro 756 prin dl *Ștefan Lita* paroch în Lunca de la dsa 1 fl. și de la biserica gr. cat. din Lunca 50 cr. . . . . fl. 1-50

Pe lista Nro 165 și 459 prin dl *George Muntean* adm. protop. al *Ciacovei* și paroch în Ghilad de la dsa 1 fl., *Maria Musteș* în *Petromaniu* 50 cr., *Ioan Musteș* învățător în *Petromaniu* 50 cr., *Veturia Popovici* în *Petromaniu* 50 cr., *Mersztort Nacsa Teréz* în Ghilad 1 fl., *Marta Diaconoviciu* învățătoare în Ghilad 50 cr. și *Kipper Kristóf* tot de acolo 50 cr. . . . . fl. 4-50

Pe lista Nro 761 prin dl *Nicolaș Georgița* conducător la *Societatea comerc.* în Marga de la dsa 1 fl., *George Ivascesc* paroch acolo 50 cr., *Zevedeiu Tămășilă* din *Totesci* 50 cr., *Anica Tămășilă* 50 cr. . . . . fl. 2-50

Pe lista Nro 440 prin dl *Petru Pop* preot în Iancăhid de la dsa 50 cr., apoi de la următorii tot din Iancăhid: *Ioan Besu* student 50 cr., *Pavel Drăgan* student 50 cr., *Vasile Pop* student 30 cr., *Simeon Orza* econom 10 cr., *Mărința Orza* 10 cr., *Milca Nevrancean* 20 cr., *Bucur Besu* 20 cr., *Valerie Besu* student 30 cr. și *Simeon Idvo-rean* student 30 cr. . . . . fl. 3—

Pe lista Nro 644 prin dl *Ștefan Sipos* protopopul *Sebeș-Crișului* și paroch în Vad de la dsa 1 fl., apoi de la *Dómna Leontina Ghergariu* preotășă în *Borozel* 50 cr., *Ioachim Ghergariu* preot în *Borozel* 50 cr., *Gavriil Venter* notar cercual în *Borozel* 50 cr., *Teodor Stanca* preot în *Groși* 50 cr., *Petru Fejér* preot în *Auseu* 50 cr., *Bartolomeiu Bonyi* preot în *Dubricson* 50 cr. și *Ioan Szabó* notar în *Groși* 50 cr. . . . . fl. 4-50

Pe lista Nro 541 prin dl *Ioan Nestor* paroch în *Întregalde* de la dsa 1 fl., *Ioșif Nestor* jude com. 2 fl., *Vasiliu Avram* sub-notar 2 fl., *Onea Onuș* 20 cr., *Maftel Hătegan* 1 fl., *Petru Butalac* 10 cr., *Topor Iuon I. Vasilie* 10 cr., *Popa George I. Mitru* 10 cr., *Simeon Hătegan* 10 cr., *Candin Bălțat* 10 cr., *Florea Constandin* 10 cr., *Florea Todor* 10 cr., *Michailă Năcreală* 10 cr., *Pavel Vasilie* 10 cr., toți din *Întregalde*, și de la *Ioan Avram* și *Maria din Henig* 1 fl. . . . . fl. 8-10

Pe lista Nro 200 prin dl *Teodor Crișan* paroch al II-lea în *Cudșir* de la dsa 50 cr., *Ioan Dreghiciu* paroch I 50 cr., *Bria* 50 cr., *George Berian* 50 cr., *Ana Muntean* 50 cr., *Valeriu Recei* 40 cr., *Ioan Cincoza* 50 cr., *Petru Nicora* 50 cr., *Constandin Olariu* 1 fl. și *Iuonuș Stephanesk* 1 fl. . . . . fl. 5-90

Pe lista Nro 135 dl *Dr. Ioan Raț* canonic în Blaș a oferit . . . . . fl. 1—

Pe lista Nro 183 prin dl *Ștefan Radic* protopop în *Petroșeni* de la *Vasile Ianza* pretore 5 fl., *Ștefan Radic* 2 fl., *Dómna Laura Radic* protopopășă 1 fl., *Ioan Oprea* 1 fl., *Ana Pap* din *Pétrilla* 50 cr. și *Dumitru Ciurea* 16 cr. . . . . fl. 9-66

Pe lista Nro 729 (colectant dl *Teodor Bulen* vicerector și profesor în *Beiuș*) de la dsa 1 fl., *C. Ardelean* profesor 1 fl., *Dr. G. Murășan* medic 1 fl., *Al. G.* 1 fl., *J. Erdélyi* iunior ingeneriu 1 fl. și *Vasile Ignat* avocat 2 fl. . . . . fl. 7—

Publicând aceste aducem tuturor generoșilor contributori și Domnilor colectanți mulțămitele cele mai profunde pentru obolul caritativ și spriginul dat în favorul sf. Mănăstiri.

Și de o dată repetit rugăm pe toți acei P. T. Domni, cum și pe membrii Ven. Cler., cari au primit atari liste, să binevoescă a nu întârzia cu retrimiterarea lor, având și noi datorința a ne închia și da socoțile noastre.

Hațeg în 13/1 Decembre 1898.

În numele Comitetului mănăstiresc:

Nicolaș Nestor
președinte.

Dr. Gavril Suciș
avocat și casar.

Noutăți.

Din diecesă *Lugoșului*. M. On. *Nicolaș Bolboc* paroch și adm. protopopesc în *Petromaniu* a fost numit paroch și administrator protopopesc în *Vermeș* pe cum și de asesor consistorial. — Dl *Dr. Isidor Pop* avocat în *Lugoș* a fost numit avocat diecesan al diecesei *Lugoșului*.

Procesul *Abatelui Morisseau*, din cauză că martorii citați nu s'au prezentat, a fost amânat pentru o altă sesiune.

Va apăre:

Calendarul „Unirii“

pe 1899

și se va împărți gratuit abonentiilor nostri.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâi în fecioria Născătoarei de Dumnezeu.

(Continuare.)

Scrierea, carea p^ortă inscripția „Epistola cea dintâi a lui Clemente Romanul către cei verguri“, se derivă de pe la începutul vécului al III-lea. În epistola acésta se zice: „Un trup de feciorie sfintă a purtat pe Domnul nostru Isus Christos, Fiul lui Dumnezeu, și trupul, care a luptat lupta în lumea acésta, l-a primit din o fecioră sfintă.“¹⁾ — Cele dintâi șese cărți ale „Constituțiilor apostolesci“ se derivă din jumătatea a doua a vécului al III-lea. Într'însele cuvintele acelea profetice de la Isaie 7, 14 se înțeleg asemenea despre conceperea feciorăscă a lui Isus.²⁾ — Episcopul Petru de Alexandria (†311) în „Cartea despre Dumnezeire“ încă a respins „conlucrarea bărbatului“ în conceperea lui Isus.³⁾

În un comentariu la profetul Isaie, care adevărat că pe nedreptul se ascrie sfintului Vasiliu celui Mare (†379), dară totuși a bună samă se derivă de pe vremea acestuia, au trecut din cuvînt în cuvînt unele texturi din comentarele lui Eusebiu și Origenes la acest profet. În comentariul acesta éráși se pune emfasă pe cuvîntul „semn“ și se întrébă: „Cum ar fi și putut, să se cheme Emanuil (Cu noi Dumnezeu) aceea, ce s'ar fi născut din voe trupéscă?“ și se spune, că fecioria Mariei apare din cuvintele, cari Maria le-a rostit la Luc. 1, 34 ur. către ánger. Se face provocare asemenea și la analogia vulturilor.⁴⁾ — S. Gregoriu din Nazianz numesce pe Maria „mama cea castă, cea feciorăscă, cea nelegată, asemenea cu Dumnezeu, nepétată, căci fără de căsătorie și fără de tată a avut, să se nască el (Christos)“.⁵⁾ — Aceea, că „fecioră“ Maria a născut „făr de semînță bărbătéscă“, o accentuăză mai de parte catechetul orb Didim din Alexandria (†395 ori 399) în „Cartea despre Spiritul sfînt“.⁶⁾

Episcopul Ciril din Ierusalim (†386), în diecesa căruia pe vremea lui mai esistau încă rămășițe considerabile de ale sectelor iudeisante, în una din catechesele sale zice, că Christos e „Dumnezeu cel făcut din fecioră, care nu s'a făcut om din voea bărbatului și muierei, pe cum zic ereticii, ci după Evanghelie din Fecioră și din Spiritul sfînt“.⁷⁾ Apoi se îndreptă împotriva Iudeilor și Elinilor. Explicarea, ce o dau Iudeii cuvintelor profetului Isaie, o combate cu usul de vorbire a s. Scripturii.⁸⁾ Iudeii să-și aducă a minte de Sara, de mâna cea leprósă și éráși curată a lui Moisi, de toégul lui Aaron.⁹⁾ Deja strămoșea Eva ar puté, să le fie o pildă convingétore. Ea s'a născut fără de mamă; de ce nu s'ar puté deci, ca un prunc să se nască fără de tată?¹⁰⁾ Acela-și lucru resultă din ps. 21, 9: „Tu ești, cela ce m'ai tras din pântece.“ „Iea a minte la „m'ai tras“, ceea ce dovedesce, că el a crescut și s'a născut făr de bărbat din trupul și carnea Fecioarei.“¹¹⁾ Elinilor le aruncă în față inconsecința lor. Ei susțin, că din petri s'au făcut ómeni, că Minerva a purces din capul lui Joe, Bac din pulpa lui Joe, și nu cred în generarea cea preste fire a lui Christos.¹²⁾ S. Ciril îndrumă apoi atât pe credincioșii săi cât și pe Iudei la minunile L. V. și le zice apoi: „De acésta să ne aducem a minte, fraților, de acésta să ne folosim așa zicénd ca de un mijloc de apărare. Să nu dăm dreptate ereticilor, celor ce — susțin, că Mântuitoriul s'a născut din bărbat și muiere, celor ce cutéză a susține, că el ar fi din Iosif și Maria, pentru

că e scris: „și a luat pe muierea sa“ (Mt. 1, 24).“ Apoi arată, că „muierea“ acésta are, să se înțelégă ca și la I Moisi 29, 21, unde Iacob, mai înainte de ce ar fi primit pe Rachil, a zis către Lavan: „Dă-mi muierea mea.“ Iacob o a numit așa, pentru că ea l-a fost promisă, și așa se zice și Maria „muiere“, pentru că era logodită. Din Gal. 4, 4 încă se vede lucrul acesta, căci acolo nu se zice: născut din bărbat și muiere, ci numai: născut din muiere,“ adecă din o fecioră. „Din o fecioră s'a născut deci acela, care face din suflete feciore (ὁ παρθενopoιὸς τῶν ψυχῶν).“¹⁾

S. Ioan Crisostomul, patriarchul Constantinopolului în omilia sa „Despre schimbarea numelor“, carea o a scris pe la an. 388, zice: Cuvîntul Edem insamnă „țară feciorăscă“. „Fecioră acésta (Edem) e un tip al fecioarei aceleia (al Mariei). Căci în ce chip țara acésta, carea nu primise nici o semînță, ne-a produs raini, în tocmai așa și aceea, fără de a primi semînță de bărbat, ne-a produs pe Christos.“²⁾

Ss. Ambrosiu, Epifaniu, Ieronim, Augustin și cei alalți contemporani ai lor au avut, să aperse alte trăsături de ale iconei Mariei, cari presupuneau deja minunea conceperii lui Isus. Cu toate acestea se găsesse și la ei observări de acelea, cari se referesc la minunea acésta. S. Epifaniu a nume în cartea sa Panarion scrisă împotriva ereselor și terminată mai înainte de an. 380 acolo, unde tracteză despre Ebioniți, nu lasă neapérată trăsătura fecioarei Mariei. Spre acésta îi servesc în rîndul cel dintâi cunoscuta profecie a lui Isaie³⁾ și cuvintele de la Isaie 66, 7: „Mai înainte de a nasce, ceea ce s'a apropiat, să nască, mai înainte de a veni durerea născerii a fugit, și a născut fecior,“⁴⁾ apoi cuvintele de la IV Moisi 19, 2 despre juncea roșie, „pe carea nu a fost jug“, apoi cele de la Isaie 8, 1: „Iea ție o hârtie nouă mare.“ Hârtia însamnă fecioria nevătémată, și hârtia se zice „mare“, pentru că „Maria, sfînta Fecioră, e cu adevărat mare înaintea lui Dumnezeu și a ómenilor. Căci cum nu o am numi mare pe acésta, carea a cuprins pe cel necuprins, pe carele nu pot, să-l cuprindă cerul și pămîntul?“ Hârtia e o „tăietură“, ceea ce însamnă, că Maria e osebită de împrennare bărbătéscă scl.⁵⁾ În apărarea fecioarei Mariei se provócă s. Epifaniu mai de parte la începutul genealogiei lui Isus de la Luca, unde la 3, 23 se zice: „Isus — era, — pe cum se părea, fiul lui Iosif.“ S. Epifaniu adaugă: „Cu espresia „pe cum se părea“ Evangelistul a arătat chiar aceea, că el nu e fiul lui Iosif.“⁶⁾ În scrierea sa împotriva Antidicomarianiților schimbă s. Epifaniu la Isaie 8, 3 persóna primă cu a treia ast fel: „Și a intrat la profetésă, și a luat în pântece“ și explică acestea despre vestirea, ce a făcut-o Mariei Gavriil, că ea va lua în pântece pe Fiul lui Dumnezeu „făr de nici o generare bărbătéscă“.⁷⁾ Acestea le repetesce în scrierea sa împotriva Colliridianelor și revine din nou și la profetia de la Isaie 7, 14.⁸⁾

S. Ambrosiu în cartea sa „De institutione virginis“ accentuăză de asemenea conceperea „fără de amestecare de semînță bărbătéscă“.⁹⁾ Érá în explicarea istoriei creării, carea o a scris în an. 389, se provócă și el la esemplul vulturilor și scrie apoi mai de parte: „Ce zic acum aceea, cari se obiçnuesc a rîde de tainele nóstre, când aud despre generarea din o fecioră și țin de imposibilă născerea unei necăsătorite, a cărei castitate nu o pétase nici o atingere bărbătéscă? De imposibil se ține la Maica lui Dumnezeu lucrul acela, a cărui putință la vulturi nu se negă! O pasere se propagă făr de bărbătuș, și acestui lucru nu i-se împotrivesce nimenia; dară fiind că Maria a născut ca logodită, de aceea i-se trage la îndoélă castitatea! Nu bagă aceștia de samă, că Dumnezeu chiar din natură a trimis înainte fôrte multe esemple, prin cari a dovedit gloria întromenirii și a întărit adevéruul ei?“¹⁰⁾

¹⁾ Ad virg. Ep. I. 6.

²⁾ Const. apost. V. 16. Cf. și II. 55; V. 7.

³⁾ V. actele conc. Efes. la Gallandi T. IV.

⁴⁾ Comm. in Isai. c. VII. n. 201.

⁵⁾ Carm. L. I. sect. II; Carm. moral. I. Παρθενιας ἔκταυος, 197—199.

⁶⁾ La Gallandi T. VI. p. 275.

⁷⁾ Catech. XII. I. Cf. ibid. 3.

⁸⁾ Ibid. 21.

⁹⁾ Ibid. 28.

¹⁰⁾ Ibid. 29. Cf. s. Efrem, De nativ. Dom. S. I. op. T. II. syr. et lat. p. 397. ed. Rom. 1740.

¹¹⁾ Ibid. 25.

¹²⁾ Ibid. 27.

¹⁾ Ibid. 81.

²⁾ Ed. Montfaucon T. III. p. 113.

³⁾ Edv. haer. XXX. 20 și 30.

⁴⁾ Ibid. 20.

⁵⁾ Ibid. 31. „Hârtia nouă“ o privesce de prefigurare a „Fecioarei“ și s. Gregoriu de Nisa Testim. adv. Jud., Galland. T. VI. p. 584.

⁶⁾ Ibid. 29.

⁷⁾ Ibid. LXXVIII. 16. V. și 19 și Anaceph. p. 1135 (Petav.).

⁸⁾ Ibid. LXXIX. 6.

⁹⁾ De instit. virg. 98. V. și Expos. ad Evang. Luc. 1, 35.

¹⁰⁾ Hexaem. L. V. c. 20.

S. Ieronim ¹⁾ și s. Augustin ²⁾ grăind despre esepriunea „miiere“, carea se găsece de mai multe ori în L. N. se folosece de prilej spre a arăta din usul de vorbire al Iudeilor (I Moisi 2, 21—23; IV Moisi 31, 13 ș. a.), că acésta va, să esprime sexul, fără ca ea să prejudece fecioriei. În de osebi s. Augustin scóte din aseménarea vestirii lui Ioan cu vestirea lui Christos o dovadá a

conceperii fecioresci. Gavriil a venit la Zacharie, nu la Elisavet, „pentru că Ioan avea, să se nască prin Zacharie în Elisavet. Dimpotrivă a venit inse Gavriil la Maria, nu la Iosif; acolo, de unde avea, să-și primescă originea, la ea însă-și a venit ángerul.“ ³⁾

(Va urma.)

¹⁾ Comm. in epist. ad Gal. L. II. c. 4.

²⁾ Serm. 29 ad Luc. 1, 28.

³⁾ Serm. 291 in natal. Jo. Bapt. 3. V. și Contra Faust. L. XXIII. c. 8; cons. evang. II. 1; sermo 343 de Susanna et Joseph 3 ș. a.

Jertfa mării.

De Francois Coppée.

Înainte de asta cu câți va ani, a trebuit să petrec câte va luni într'un sat aședat pe țărmul Bretagnei. Satul avea o poziție escelentă și era grupat în jurul unui mic golf de mare. O singură stradă prăpăstiosă, ca alvia unui păreș de munte, începea de sus, din vârful délului, și mergea în jos până la mare. Sus, în mijlocul unui cimiter, plin cu ovės sëlbatice, sta ca o sentinelă, o biserică, edificată în stil gotic. De acolo, de sus, puteai cuprinde cu privirea marea întrégă. Fiind că lucrăm bine în acest colț retras, am stat acolo până prin Septembre, care lună de dată asta era, ca nici o dată, de o temperatură blândă și plăcută. —

Eș ședeam în unicul hotel din acel sat, în o chilie mare văruiată alb, mobilată cu crutare, dar curat. Ferestrele ei dădeau spre mare. În chilia aceea, la masa de lemn, ședând pe un scaun impletit din nuele, am terminat un op poetic; și vuitul sərbătorec și farmecător al valurilor, m'a făcut să mă conving, că ritmul e o lege naturală.

Dar fiind că nu puteam mereș să tot compun versuri, porniam une ori în plimbare pe jos, și ca să mă distrag și spre a face cură. Mai adese mergeam de a lungul țărmurilor plane, având la drépta nisce stânci mari și góle, ér la stînga un șes de năsip, acoperit de reflux, din care ici cólea se înalță câte o grupă de stânci negre. Nimic nu conturbă maiestatea singurătății, dór câte un finanț, care își făcea runda cu pușca în spate. Eram un călător așa de regulat și pacinic, cât rîndunelele de mare nu se mai temeau de mine și de jacheta mea roșie de matroz, și de abia câți va pași de la mine lăsaș semnul picioarelor lor, ca o stéuă în năsipul umed. Calea acésta de aprópe 6—8 kilometri o făceam mai în fie care zi, și sara când întorceam acasă eram cu busnarele pline de scoici.

Când nu puteam face plimbarea acésta, care imi plăcea nespus, ori când bătea vîntul și era marea furtunosă, porniam pe stradă în sus, ori mă aședam în cimiteriș pe o bancă veche și cetiam, scutit prin zidul bisericii de vîntul de cătră apus.

O! și era așa de plăcut pe banca aceea, care mă făcea melancolic și visător! Turnul crepat al bisericii se înalță spre ceriș de tómnă, pe care noriș se alungau unul pe altul. Corbiș, cari își aveau culburile în aceste zidiriș, sburaș croncánind în cóce și în colo, și umbrele își lăsaș marile lor aripi pe crucile de morminte risipite prin iarba crescută.

Biserica era proptită de două ziduriș: Vremea și vînturile aș măcinat și dunicat pétra din aceste zidiriș, și o flóre galbină crescuse ici cólea printre crepăturili. O capră, care cu barba-și satanică și flusturată își

făcea fioriș, mecăia prin ierbă, întindând sfóra, cu carea era legată de un par.

Mai cu samă inse când vedeam sara printre crengile uscate ale vre unui măr, cum sórele apunător colora roșietic apa mării, simțiam cum acest cimiter părăginit imi umplea sufletul de o melancolie coplesitoare.

Cam o așa sară era aceea, când umblând în cóce și în colo printre mormintele, a căror petri de comun aveau sub numele vre unui marinar adausul: mort pe mare, am zărit o corónă, încă prospétă, pe o pétră, pe carea spre marea mea surprindere erau săpate aceste cuvinte:

Aci odihnește

Nona Le Maguet

mórtă pe mare la 26 Octobree 1878

în vrístă de 19 ani.

O fată tinéră, mórtă pe mare! nu sciam cum s'a putut întimpla acésta nenorocire, după ce femeile nici o dată nu umblă pe luntrele pescarilor!

„Sérmana Nona! — spunea o voce dură la spatele mele. — priviți mormintul ei?“

M'am întors și am recunoscut pe marinarul cu piciorul de lemn, a cărui simpatie i-o căstigaseam de unăzi în crișmă, cu câte va păhare de vinars.

„Așa e! — am răspuns eu. — Dar am audít, că Dvostră pescarii nu lnași nici o dată vre o femeie în luntre, că s'ar aduce nenorocire, și acum? . . .“

„Dar nici Nona n'a fost cu luntrea. . . Véd inse că doriți, să audiți acésta tragică întimplare, ascultați-o deci!“

„Înainte de tóte scitți, că tatăl ei a fost soldat la marină, vechiș camarad de arme cu mine. În lupta de la Le Bourget, când admiralul La Roncière ne duse în potriua caselor cu metereze, Pierre și cu mine eram nedespărțiți, și atunci se întimplase de blăstémații de Prusieni imi infipseră o bómă în picior. Și mai târziș, când zăceam în ambulanta din port, bravul Pierre era lângă patul meu și când doctorul mia amputat rana, el imi tiné mâna și mă încuraja; și și atuncia, când admiralul imi aduse decorațiunea la pat, și atunci el era lângă mine. . . În sfrșiș totnaș urgisiții de Prusieni întinséră mâna de pace. Se inchia pace și ne trimiseră acasă. Eș cu piciorul meu de lemn, ce puteam face alt ceva, de cât să-mi mănec pensiunea de invalid, cum mănca mănecarea de milă un cal bétrân și lăpădat! . . . Pierre inse, care își avea tóte membrele întregi, se apucă de pescărit. Între acestea fi muri soția de friguriș, lăsându-l singur cu Nona, carea abia avea 10 ani.

„Se înțelege, că euș, copilul bétrân, eram acela, care îngrijiam de Nona, când tatăl sêu era dus pe mare. O, ce copilă bună și drăguță era! așa de vioie și așa de. . . . De câte ori nu mergeam noi, când era reflux, și adunam scoici și raci de mare! Eram așa de bun prietiniș la olaltă!

„Ast fel trecură doi ani! Nona fusese la cea dintăiș cuminecare, crescuse mare, și era așa de subțirică. Într'o zi naia „Amelia“, care își făcea calea la „Le Maguet, pățise o nenorocire la reîntórcere, și comandantul întârziând să desfăcă luntrele de scăpare la vremea sa, naia, cu tot ce fusese pe ea se cufundă în abis acolo. . . ba nu, dincolo, . . . unde se vede stînga aceea. Se înceseră patru ómeni și între aceștia bunul meu Pierre. Marea inse nu aruncase la țărmur de cât nu mai treiș cadavre, pe al lui Pierre și-l reținuse.

„După mórtea lui Pierre, m'am nisuit din tóte puterile, să suplinesc lipsa lui. Nona nu se putea inse mănăgia nici chiar după ce trecu prima durere. Și scitți de ce? pentru o simplă inchipuire, pe care o aș tóte miierile de aci: ele tin, că un mort trebuesce îngropat în pămînt sfințit, dacă nu vrei, ca să rămână până la judecata de apoi un suflet blăstémat și rătăcitor. Se înțelege, că noi bərbățiș, cari scim, ce se întimplă cu cel ce móre pe naie, nu credem prostiile acestea. Miierile nóstre, cum bine sci, is fórté superstițióse și Nona dádu pe la tóte bisericile din veciniș luminiș pentru sufletul tatălui sêu.

„Și așa cum se ultă tóte după trecerea unui timp, așa mi se páru și mie, că după câți va ani Nona s'a mănăgiat în de ajuns. De alt cum supérarea nu i-a fost spre stricáciune, ea se făcuse tare și frumósă, așa că era cea mai drăguță fată din tótă împrejurimea. Și de alt cum noi trăiam așa de liniștițiș la olaltă, nu eram bogatiș, dar aveam ce se mănăcam de pe o zi pe alta. Eș aveam pensiunea și medalia și pe lângă acestea în fie care zi mergeam printre stîncile din mare, să prindem raciș. Afacerea acésta nu mergea réu, trebuia să fiș numai cu grije, să nu te apuce valurile. Și biata Nona, n'a scăpat de acésta! . . . .

„Reținut într'o zi acasă, din pricina reumatismului, Nona merse singură la prins de raciș. Era o zi ca și acésta: ceriș limpede și vînt mare. Și când se reîntórcéaș cel ce fuseseș după raciș acasă, băgară de samă că Nona lipsesce. Numai era nici o indoelă, ea întârziase, a fost ajunsă de valuri și s'a încecat. . . . Ce nópte a fost aceea pentru mine! vezi-mé la vrístă mea, am plâns și m'am váietat ca o miiere! Și atunciș mi-am adus a minte de credința ei, că de vreiș, să ajungiș în împérăția ceréscă, trebue să fiș îngropat în cimiter. Am plecat deciș spre mare, cât ce a început a se retrage apa, spre a căuta după cadavrul ei.

„Și am aflat'o!“ continuă bétrânul cu voceș tremurătoare. „Am aflat'o pe un bloc de stîncă coperit cu rădăciniș. Ea își prevéduse capétul și se pregătiș de mórte. Da Domnul meu! nu vei crede, dar am vėđut cu ochiș, — de frică, să n'o răpésacă marea și să nu pótaș fiș îngropatăș în pămînt sfințit,

ea își legase tare pērul de una din rădăcini. Crede-mă, că am văzut mulți omeni eroi în viața mea, dar puțini se vor fi aflând să aivă curajul, să facă ce a făcut ea!"

Și bătrânul tăcu, și eu am observat la ultimile lucriri ale amurgului, cum două lacrimi mari cădură din ochii lui pe fața-i crepată de vînturi.

Am plecat apoi în jos spre sat fără de a spune vre un cuvînt. Eram așa de mișcat de curajul acestei copile fără de învățatură.

De parte înaintea mea, pe luciul nemăsurat al mării și în singurătatea tainică a ceriului, sclipiau stelele nopții și luminile farurilor . . . . .

Bibliografie.

Zarandul și Munții apuseni ai Transilvaniei, descriere de Silvestru Moldovan, cu 9 ilustrațiuni și o schiță. Sibiu 1898. Prețul 1 fl. 8° mic XIX+302.

(Fine.)

Trece apoi la vestitele sate Buciumanii intercalând chipul unui băies român de acolo, portret însemnat, căci ne dă o iconă a portului de acolo. Urmază interesanta *Detunată*, care se „înaltă ca un mărgean din valuri verzi, în mijlocul unei regiuni romantice, încunjurată cu frumoase păduri de brad, și cu îmbelșugate livezi". Și după ce face descrierea geologică a acestei stânci, modul formațiunii ei, nu uită a deschide comora neprețuită a poporului și a ne spune și nouă, ce spune țeranul despre această minune a naturii. Și bine face dl Moldovan. Bine a făcut, când a ilustrat volumul cu câte va peisajuri și portrete, și și mai bine, când mereu ne spune, ce zice mitologia populară despre cutare și cutare stâncă, peșteră etc. Povestind o dată cu dl Reteganul, dsa îmi spunea, că se ocupă de gândul de a compune o geografie mitologică a Ardealului. Ideea e admirabilă, și ne-ar plăce mult, când Dumnezeu ar ajuta dlui Moldovan, să ne descrie întreg Ardealul, împodobindu-l cu harte și portrete și îmbogățindu-l cu toate povestirile mitologice.

Să mergem dar la Roșia cu vechile și bogatele ei băi de aur. E interesantă împărțirea țării, ce l-o impun autorului băile multe din aceste părți, a nume: partea apusană a Ardealului în *zona metalelor*, partea răsăritenă în *zona mineralelor* și mijlocul în *zona sărată*. Împărțirea aceasta la rîndul ei e motivată de bogăția Ardealului. În capitolul acesta se face o descriere amănunțită a băilor, a modului scoterii aurului, a șteampurilor etc., și se intercalază icona unui șteamp și trei frumoase ilustrații, cari represintă interiorul băii numite Cetatea mare și ștolne vechi din Roșia, încă de pe timpul Romanilor.

Părăsind ținutul băieșesc mergem mai de parte la *Cămpeni* în țara Moților, vitejii anului 1848, locul nașterii tribunilor Andreica și Corcheș, la cele două *Vidre*, unde s'a născut „regele munților” Avram Iancu și ajungem la vestitul munte *Găina* cu și mai vestitul său *tîrg de fete*. S'a scris mult despre acest obicei, și scriitorii străini nu s'au putut răbda de a nu pune în scrisese lor câte un gram de răutate. Dl Moldovan spune limpede tuturor acestor bîrfitori, că „tîrgul de fete din Găina, n'a fost nicî când „tîrg de fete” și cu atît mai puțin este acum. . . el este o petrecere populară precedată de un tîrg neînsemnat". De alt cum capitolul acesta e mai lung ca orî care, se începe la pag. 103 și merge până la 115. Găina e prezentată de un al doilea Rigi — prin frumseța și măreția sa. Aci se enumeră tot, ce a scris Bergner, Frâncu-Candrea Schmidl ș. a. despre acest munte, cum și ce spune poporul despre numele muntelui și tîrgul, ce se ține în Dumineca după Sân-Petru.

La pag. 120 se descrie ghetariul de la Scărișoara cu „biserica” sa de gheta, — stalactiți și stalagmiți de totă frumseța, —

cu „altarul” și „zina împărătesă” schimbată în gheta cu toți curtenii ei. Ghetariul acesta e admirabilă minune a naturii ca puține altele, ascunsă în sinul munților și așa de puțin cunoscută și admirată de noi.

Și sfârșindu-se țara Moților se spun ocupațiunile și portul lor.

Urmază al treilea ținut, al Someșurilor, în care autorul ne introduce cu frumoșele cuvinte: „Vom da în calea noastră de peisajuri frumoșe, de privești încântătoare și rarități naturale, vrednice de cunoscut, și în urechile noastre va pătrunde pretutindena, pe văi și pe plaiuri, pe sate ca și prin stine numai dulcea și străvechea limbă românească, căci Românii sînt locuitorii aci, românesci sînt munții și românesci sînt toate numirile de plaiuri, de vîrfuri, de văi și vâlcele și tot, ce formază cuprinsul lor”.

Remarcăm aci raritatea naturală „Apa cumpănă” sau bifurcația între Arieș și Someș, cum și alte bifurcații mai mici și neînsemnate.

La pag. 154 ajungînd la *Hântanele*, se descrie vestita luptă alor 300 moți de sub conducerea lui Corcheș în contra lui Vasvári, care avea o oște de 3000 de omeni și 5 tunuri, unde aceștia din urmă aũ fost total nimiciți.

Urmază valea Arieșului cu frumoșele descrieri a Lupșii, Baca (Ofenbaea), Colțul Cioranului și Metercul. Aci găsim numirea muntele și lacul *Mluha*, o numire neromânească, Tot așa s'ar păre, că este *Metercu* și *Vidolm* (poporal *Jidolm*), despre cari ar fi fost bine, dacă autorul ne-ar fi putut da ceva informațiuni.

În partea această, care se asemănă cu ținutul Karstului, aci se alătură și o schiță, — e remarcabila Vale a Ponorului cu un cataract de 34 m și peștera, în care dispăre această vale.

Aprópe de Sălcina de sus e *părdul de granate*. Nu de parte de *Poșaga de jos* sînt două isvóre intermitente, de cari poporul în fantasia-i viață legă o frumoșă poveste. La Scărișoara e o peșteră numită a *craivului Bela*, după o interesantă tradiție populară.

La pag. 204 întâlnim o numire slavonă: „cheea *Pociovaliștea*”, a cărei etimologie de sigur ar fi interesantă.

La pag. 215 se povestesc o interesantă tradiție despre muntele *Jidovina*, împărțit în două prin păraul *Brădășel*, în care se găsesc a dese scoici și resturi din epoca de pētră.

Și etă-ne ajunși pe valea Jerii, ieșiți din frumsețile pitoresci ale munților. Sîntem „la țară”, și nu ne mai rămâne de cât *cheea Turzii* cu peștera *Bedelenului* și mai la vale *Pētra Cetii* și *Pētra Craivii*.

Am făcut cu intențiune această lungă dare de samă, pentru ca de o parte să relevăm și aci: nenumăratele frumseți ale țării noastre, multele rarități și admirabile peisajuri, cu cari e împodobită, — ér de altă parte ca să deșteptăm în cetitorii nostri dorința de a le cunosce mai de aprópe visitându-le și cetind frumoșea descriere, ce li-se face în această carte.

Și credem, că nu mai avem nimic de zis. Dl Moldovan s'a achitat fôrte bine de sarcină și a descris admirabil și această parte a patriei noastre. De data acesta volumul, cum am amintit deja, are și 9 ilustrații frumoșe și o schiță a regiunii carstice din munții apusani. De osebit de „Țara noastră”, materia e împărțită mai bine, în capitole singuratiche, în cari se descriu în particular câte o comună ori regiune. La sfârșit a adaus și nisece prețioșe date statistice despre numărul locuitorilor din Munții apusani și un registru alfabetic despre toate numirile (sate, deluri, munți, peșteri ș. a.).

Limba e dulce și frumoșă, căci e aceea, în care vorbesc locuitorii acestor munți. Stilul e simplu și curgător, câte o dată avîntat la vederea locurilor însemnate ori pitoresci. Câte va frase ori provincialism (pag. 45, 54, 65, 120, 126, 153.) se află icî și colé.

Din partene recomandăm cetitorilor nostri cartea această cu totă căldura.

Dr Elie Dăianu, *Cronica anului 1848* fasc. II. lunile Aprilie—Septembre, Sibiu 1848. După cum indică și titlul, broșura această în 4° de 148 pag. cuprinde întâmplările mai marcante din anul 1848 înșirate zi de zi. O recomandăm cetitorilor nostri cu totă căldura. Ea e o oglindă a celor întâmplate în țerile locuite de Români în acel an de luptă pentru drept și libertate.

A apărut în editura „Unirii”:

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia
de Lewis Wallace.

Traducere.

Tom. I. broș. . . . . 75 cr.
Tom. II. broș. . . . . 70 cr.

A apărut:

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaș. Tipografia seminarului archidieceșan. 1898. Prețul broș. 1 fl. 20 cr.

La tipografia seminarială se aũă de vîndare:

Instituțiunile calvinești

în biserica românească din Ardel,

fazele lor în trecut și valórea în presente.

Studiu istorico-canonic de *Dr Alexandru Grama*. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaș** (Balázsfalva).

Euchologiu

edițiunea a doua, revădută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în **negru și roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în pele tare fl. 3.80.

Posta Redacțiunii. Dni J. C. in C. de c.:
Din lipsă de spaț nu se póte publica.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suci.

(55) 1—3

Augustin Coltor

Blaș

Oferesc On. Public din loc
lemne de faș pentru foc.

Vinde stânjinel lung (8 metri cubici)

Crepate cu 18 fl. v. a.

necrepate „ 16 fl. v. a.

Tot acelea-și lemne se vînd:

în jumătăți de stângin (4 metri cubici)

Crepate cu 9 fl. v. a.

necrepate „ 8 fl. v. a.